

Paul Corinth Whut'enne Whulh Nat Buts'ó K'eyanguz-i

*Yak'usda ba 'ilhunaooodulhne, keyoh Corinth
ts'e, enne Paul hadih ubulhni*

¹ Si Paul ndet la Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a, 'i be Sizi Gri ba whel'a'-un 'ust'oh. 'Ink'ez ndun neulhutsin Timothy huyúlhni, 'en cha sulh 'ut'en. 'Et mbene la keyoh Corinth ts'e Yak'usda ba 'ilhunaooodúlhne hinli, 'ink'ez ndulcho whe yun k'ut Achaia dilhts'ine, mbene la nohbulh Yak'usda ooch'e' unline, 'et nohni ts'iyawh ndi 'udustl'us k'ut nohnts'o k'e'isguz.

² NeBá Yak'usda 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti ts'un nohba tenadusdli 'et whe ye unzoo-i 'ink'ez nohdzi dóghel nohbulh óot'e'.

*'En za Yak'usda 'unt'oh whe wheni ts'iyai-i be
k'enaneni'oh*

³ Yak'usda, Sizi Gri neMoodihti ooBá 'unt'oh 'et whe uzdlílhti'. NeBá 'en gha be négha té'nidzeh-i whuz un'a neghalts'ut. 'En za Yak'usda 'unt'oh whe wheni ts'iyai-i be k'enaneni'oh.

⁴ Ndet la hoontsi'-un neghá honkat 'et whuch'a k'enaneni'ah. 'Et huwa whuz un'a 'uyoonne hoontsi'-un bughá honkat de, 'et de wheni cha Yak'usda ye k'enaneni'ah-i, 'i gha k'enábužno'ah huba' hoont'oh.

⁵ 'Et nts'en'a la Christ whe dzoh nusúzut-un, 'et whe wheni cha 'en gha dzoh nuts'uzde. 'Et whuz un'a wheni cha Christ ye k'enaneni'ah-i 'et neghun hoonli whe 'uwhultsuk-un k'enaneni'oh.

6 'Et hoonts'i ndet la hoontsi'-un nets'u hóolts'ulh de, 'et 'i gha k'enánohuzní'ah 'ink'ez dahjih. Ndi hoontsi'-un nohts'u hóolts'ulh whe dzoh nahde 'et hoonts'i ndi k'enánenin'a-i, 'i be wheni cha 'ink'ez nohni cha ts'iyawh whulh nuzdilhyá. 'Et whuz un'a 'uwhút'en. 'Ink'ez ndet la k'enánenin'a de, 'et nohni za nohba 'uhoont'oh. 'Et 'i be k'enánohuzní'ah 'ink'ez dahjih.

7 'Ink'ez t'ets'onínzun nts'en'a la nohni dzoh nuts'udeh whe nets'ú nedihdil, 'et 'uwhultus 'i be za ndi ye k'enánenin'a-i, 'i be nets'ú nedihdil.

Ndi tube hoontsi' daztitsah-un, Yak'usda whuch'a neúlhyis

8 Sulhutsinke 'et whunulh'en, nyan-i Asia yun k'ut ndi hoontsi'-un negha óoninkat, 'et nebulh dahooja-un la t'ewhunoohzeh hukwa' nuszun. Whuz ts'e nebulh dahooja-un la tube hoontsi' k'et 'aw uzdooni' ait'oh. 'On nus neba hoondaz k'et 'aw whúlh nuzdolya' ait'oh neba le'hoont'oh. Neba hoontsi' k'et yats'ítadla uznanzin neba le'hooja.

9 'Ahoolhyiz daztitsah-un hukwa tse ts'úholih. 'Et whuz un'a nebulh ndúhooja de, 'et whu la gha 'aw whenich'oh t'aniuznotan uznoozin junih. Yak'usda za t'aniuznotan. 'En za yaidlanne dunabudutálelh 'et huwa.

10 'Ink'ez ndi tube hoontsi' daztitsah-un, 'en whuch'a neúlhyih. 'Et 'ahoolhyiz whuz un'a za 'uwhutát'elh. 'Et whuz un'a za lhan'un te neilelh za tit'elh, 'et za 'ilhiz hukwa tse ts'uholeh.

11 Nohni cha tenadudli be 'alhgoh nela ooht'en whe nela tenadoohdli. Lhane neba tenadudli 'et whe hoonliyaz neghá honkat. 'Et huwa nebulh dáhooja la lhane Yak'usda ts'un musi neba hutni.

Ndet la neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i di la whunénulhtun, 'i za ts'uhóont'i'

¹² 'Et ndet la neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i di la whunénulhtun, 'i za ts'uhóont'i' whe howu yats'oolhduk. 'Et whe whunénilhtan ndi yun k'ut uzzalts'i'. Yak'usda oobé 'alha' nudzun-i, 'ink'ez 'aw nanki khuni be yalhts'usduk, 'et whuz un'a za 'uk'enus nohtoh uzzálts'i'. Ndi yun k'ut whut'enne be whútnih-i, 'i be lhe'ts'ilel. Yak'usda ye unzoo-i, 'i gha 'uts'it'en. 'Et whuz un'a ne-eni toh whudiz'ai-i whunénilhtan.

¹³ 'Et ndi la ook'uyalhduk-i, 'ink'ez ndet t'eeonihzin, 'et whuz un'a za nohts'o k'ets'uges. 'Et whulatoh whuts'un 'i t'ewhuntihzeh nohba hukwa'nuszun.

¹⁴ 'Et whuz un'a hoontsool-unyaz dats'int'oh la 'et neghun t'ewhuniszin. 'Et huwa Sizi Gri neMoodihti oodzin whusahólts'it de, 'et de nohni nebe'oonáht'e', wheni cha nohni nohbe' ts'oont'e'.

'Aw nohundósah hukwa lhe'nuszun

¹⁵ 'Et dune ts'iyawh t'enohnúszun daht'oh dune ahli. 'Et huwa soo 'alha' nuszun whe nohts'u tísyalh inle'. 'Et whe la whulh nat-un hoonzoo-un nohgha hólts'it.

¹⁶ 'Et whuz un'a Macedonia yun k'ut ts'e 'et 'oh whuya nohk'utisyalh inle'. 'Et Macedonia ts'e hanásja de, doo cha za nohk'unatisdulh inle'. 'Et whuz k'onásdalh whe Judea yun k'ut ndai la be ndunusdzit-i be sla tihnelh inle'.

¹⁷ 'Ants'i 'oh ne'dusni' nuhzun eh? K'us nts'en'a la neyust'e ts'u nínt'i-un, 'et whuz un'a seni be lhaóodusdla nuhzún eh? 'Et whuz un'a ndust'oh de, 'et de si whuloh te, "A" doosni' 'ink'ez whuloh te, "Awundooh" doosni' la.

18 'Et hoonts'i Yak'usda 'aw nela dootnih ait'oh. 'Et whuz un'a be nóhts'u yats'ulhduk-un 'aw, "A" 'ink'ez, "Awundooh" lhiloh! 'Aw nawh yalhts'ulhduk.

19 'Et Sizi Gri Yak'usda ooYe' 'unt'oh. 'Et 'oh da' Sylvanus, Timothy, 'ink'ez si cha 'en ghun 'i be nohbulh yáts'ulhduk da', 'aw, "A" 'ink'ez, "Awundooh" lhts'udínel inle', 'en be, "A" za 'unt'oh 'et huwa.

20 'Et Yak'usda yé nets'u nahizya-i, 'i ts'iyawh, "A" ni, 'ink'ez 'en be, "Ndo honeh" ts'utni. 'Et wheni negha Yak'usda uzdólhti'.

21 'Ink'ez mbe la Christ bulh soo cho 'ilhiz nohbulh núzdilhya neulhtsi, 'en Yak'usda 'unt'oh. 'Ink'ez Yak'usda 'en za 'uneinla Ndoni ye ulhtus-i 'et negha óonin'ai whe 'unt'oh.

22 'Ink'ez cha be 'ehóodal'en-i, 'i be wheni cha neye hóodat'en neulhtsi. 'Ink'ez Ndoni nedzi yidan'ai. 'I be yuloh neba 'uk'elha whulhtsi.

23 Yak'usda ooka' disni' szul ghun st'a tiyin huba, 'aw nohundósdah hukwa lhe'núszun. 'Et huwa 'awhuz Corinth ts'e lhoozúsyai.

24 'Aw nohba 'alha' hoont'oh-un whumoodih uzzileh hukwa lhe'ts'ust'en. 'Et k'us ndet hoonáht'i' hukw'un'a 'unohts'oolhzin. Bé 'alha' hoont'oh-i, 'i be Yak'usda ba núdulhyai 'et huwa.

2

1 'Ink'ez si cha seni lhadúsdla 'aw ts'odi bulh nohts'u tísyalh hukwa lhe'núszun.

2 'Et si sgha nohdzi ts'odi susi de, mbe suba hoonust'i'-un sghá ho'alh? Nts'en'a suba nohni ts'odi ahli de, hoonúst'i'-un sghá hoh'alh? 'Aw 'uhót'e' ait'oh!

*Mbe la ninta' 'ant'en-un, 'en ooba
whunats'odoolnoh huba' hoont'oh*

³ Ink'ez njan 'andit nohdúsni-un 'i ghun za 'uda' nohts'ó k'e'isguz inle'. 'Et nohts'óozusya de, doo ka la nohni nohghan ts'odi oosdle'. 'Et hoonts'i nohni nohghan hoonúst'i'-un sghá holts'it, 'et za hukwa' nuszun. 'Et huwa 'awhuz nohts'úlhtuzusyai. Be hónust'i'-i, 'i ts'iyawh nohni cha be whúnolhni hukwa' nuszun. 'Et whuz un'a 'et ndaht'oh-un, 'et sba 'alha' hoont'oh.

⁴ 'Et sdzi ts'odi be dzoh nuzut inle', 'et whuz un'a ndust'oh whe 'i be snatsul too' hoonli whe nohts'ó k'e'isguz. 'Aw nohdzi ts'odi ooselh huba iloh nohts'ó k'e'isguz. 'Et nts'en'a la be nek'ets'intsi'-i ncha-i nohba ust'i, 'et t'ewhunihzeh hukwa' nuhzun, 'et huwa nohts'ó k'e'isguz.

⁵ 'Et hoonts'i 'aw si za ts'odi lhúsdloh, nohni cha ts'iyawh 'et huwun 'en daja la 'et huwa ts'odi ahli. 'Et huwa 'andit nohdúsni-un doo ka la 'aw tube cho nohba dzoh 'udoosni' junih.

⁶ Nohni cho olhtsus de, 'et 'awet soo' hoont'oh.

⁷ 'Et 'andit ts'iyawh ooba 'ún ts'uhutoolhdilh 'ink'ez 'uk'enázno'ah, doo ka la 'on nus oodzi ts'odi unli de, 'et whe 'i be ooch'a'oodeh.

⁸ 'Et huwa khuni ulhtus-i be nohdúsni, ndun dune ba 'ún ts'uhutulhdilh de, 'i be 'et whuz un'a la t'eeonózin ook'ehtsi'.

⁹ 'Et ts'ih'un un'a 'alha 'i be t'ewhuniszeh hukwa' nuszun nts'en'a la nohdásni'-un, ts'iyawh tilah hukw'u ne'zaht'en. 'Et huwa nohts'ó k'e'isguz.

¹⁰ 'Ink'ez mbe la hoonli ooba 'ún whutulhdilh de, si cha ooba 'ún whutisdulh. Hoonli ooba 'ún whutusdilh-un, mbe la ooba 'ún whutusdilh-un,

'en Christ oonalh nohni cha nohba 'ún whutusdilh 'et huwa.

11 'Et whuz un'a 'uts'ut'en de, 'et de Satan 'aw nech'a' oolhdeh ait'oh. Ndet whu la nech'a' tilhdoh-un, ts'iyawh t'ets'oninzun.

'Et neMoodihti 'ants'i dáti sba dáhaidantan le'uja

12 'Et 'awet keyoh Troas ts'uwhútni-un, 'et nusya whe 'et ndi Christ ooghuni unzoo-i, 'i be bubulh yatisduk 'et wheni whuz oozúsysa. 'Et Moodihti 'ants'i dáti sba dáhaidantan le'uja.

13 'Et hoonts'i sulhutsin Titus 'en ookwa itús'en, 'et hoonts'i 'aw naóostelh ait'oh. 'Et whe syughi be sba ts'ih'un lhe'hoot'oh le'ust'oh. 'Et whe dusya whe 'et huwa Macedonia yun k'ut ts'e ts'óozusya.

14 'Et hoonts'i Yak'usda ts'un musi dusni. 'En gha Christ 'en be 'ahoolhyiz whuch'a' ts'ulhdeh. 'Ink'ez ndai la 'en ghun be t'ets'oninzun-i, 'ants'i sooltsun-i k'un'a wheni negha n'un ndulcho whe whedándi le'unt'oh.

15 'Et Christ 'en ba Yak'usda ts'un ooba sooltsun-i le'ts'int'oh. 'Ink'ez mbe la dijizne 'ink'ez mbe la kwuncho yo ts'u tidulhne, 'enne butoh whuz un'a 'uts'intoh.

16 Whulohne dahútitsah-un whunahultsun. 'Et 'onghunne cha be ts'ukhuna-i nahultsun 'i be 'ilhiz wheni hukhutinalh, 'et whuz un'a za buba le'ts'int'oh. 'Ink'ez mbe 'unt'oh 'et huba soo 'úldzoo'?

17 Mbene la soo 'únt'ohne ndiz un'a nja dúhint'oh, lhane Yak'usda ooghuni 'uts'un un'a náhuyulh'en. 'Et whe sooneya 'uhulh'en. 'Et wheni 'aw ndúlhts'it'oh. 'Et ts'ih'un un'a whe 'ants'i Yak'usda ba yats'ulhduk whe' ts'utni, 'et whuz un'a oonalh whe Christ 'en be yats'ulhduk.

3

Nohni Christ whuts'ó k'éyanguz-i lé'aht'oh

¹ Doo cha za uztit'elh ts'ih'un dune ts'inli nohts'u dutánelh eh? 'Awundooh! 'Et whulohne ndiz un'a nja nduhut'en, nohni nohba 'udustl'us k'ut nohba na'oodudosdzi'. Whuz un'a nets'u hukwa' nuhzun. 'Ink'ez nohni nohts'un 'udustl'us k'ut, 'i cha buba na'oodutasdzi'. 'Et hoonts'i wheni 'aw ndúlhts'ust'en.

² Nedzi k'ut 'uk'usahguz whe ts'iyanne hukw'u yahalhduk. 'Et whuz un'a ts'iyanne dune t'enohonínzun.

³ Nts'en'a la nohba ne'úzniila whe nohla ts'ut'en 'et huwa Christ whuts'ó k'éyanguz-i lé'aht'oh. Ts'iyanne t'éoonínzun 'et huwun. Ndai la 'uk'eguz-i 'aw bé k'uneguz be lhé'inel, Yak'usda mbe la ye khuna-i, 'en ooyughi 'en be 'uk'éguz whe 'unt'oh. 'Aw tse k'ut 'uk'ulhíguz, 'ants'i dune budzi k'ut 'uk'éguz whe 'unt'oh.

'Uda' khuni 'uk'eguz-i, 'i gha dune yáhádlah, 'et hoonts'i Yak'usda ooyughi be dune hukhuna

⁴ Christ 'en gha Yak'usda 'en za oot'aníuznintan, 'et huwa whuz un'a yats'ulhduk.

⁵ 'Et hoonts'i ndi 'ut'en huba whenich'oh duba sóo uzdutneh whe ndi 'ut'en 'uts'ulh'ih, 'et 'aw whuz un'a lhts'unízun. 'Et k'us Yak'usda 'en gha za neghalts'ut whe ndi 'ut'en huba sóo uzdutneh 'et huwa.

⁶ 'En gha neghalts'ut whe wheni cha huba sóo uzduja. Ndi 'andit nets'u hoozi-un neba néónin'ai-un, 'et huba Yak'usda ba ne'úst'enne ts'inli. 'Et whuz un'a Yak'usda negha óonin'ai. Njan ndi 'andit nets'ú hoozi-un, dich'oh duyughi gha 'útni. 'Aw 'uda' khuni 'uk'eguz-i 'aw 'i gha iloh.

'Et ndi 'uda' khuni 'uk'eguz-i, 'i gha dune yáhádlah, 'et hoonts'i Yak'usda ooyughi be dune hukhuna nasdli' 'et huwa.

⁷ 'Et ndi 'uda' khuni 'uk'unusguz 'ink'ez tse k'ut ook'eyiguz-i. 'Ink'ez ndi khuni 'i gha 'ants'i yaidláne le'binla. 'Et ndai la ndi yé dizti'-i, 'i be 'uyinla. 'Et whe Moses oonin k'ut oots'u hayánduz suli'. 'Et oots'u hanáwhendunide whe 'et hoonts'i Israel oodune'ne 'on nus buba hoolhtus 'et whe 'aw hinnoohl'en ait'oh.

⁸ 'Et hoonts'i Yak'usda ooyughi, nts'en'a la nela 'ut'en, 'et 'on nus neba yé dizti'-i 'unt'oh.

⁹ 'Et ndi 'uda'-i, 'i gha 'ants'i yaidlane le'binla, 'i dizti' de, 'et de ndi 'andit be nela'ewhudut'en-i whe ts'ih'un dune ts'inli, 'i 'on nus dizti' whe 'unt'oh.

¹⁰ 'Et ndai la 'uda' 'unt'oh-i, 'i 'aw'on nus 'uk'enus yé dizti'-i 'unt'oh. Ndi 'andit yé dizti'-i, 'i gha la ndi whutsoda' yé dizti'-i hukw'e-i 'unt'oh.

¹¹ 'Et ndi 'uda' 'unt'oh-i, 'i dizti' hoonts'i, 'i gak wheninle' de, 'et ndi 'andit 'unt'oh-i, 'i 'ilhiz wheni 'unt'oh. 'Et huwa 'i 'uk'enus dizti' whé 'unt'oh.

¹² 'Et huwa ndai la Yak'usda ts'un hukwa tse ts'uholli-un, 'et hooncha. 'Inka whe lhts'óojoh whe nohbulh yáts'ulhduk.

¹³ 'Aw Moses k'un'a lhe'ts'ust'en. Ndi ndai la oots'u hayánduz-i hooloh whénininle', 'et whuch'a dunin yuts'o álhbali. 'Et whuz un'a whulatoh oole' whuch'a, Israel oodune'ne 'aw 'ahoolhyiz honoolh'en ait'oh.

¹⁴ 'Et hoonts'i bubenı duts'o suli'. 'Et 'andit dzin whuts'un ndi ndai la 'uda' buts'u hoozi-un hik'uyalhduk-i, 'i oots'oh yuzbal-i, 'ahoolhyiz 'et za ndunt'oh. 'Aw whusanálhuhuyulhchooz. Christ 'en za whusanaítihchus.

15 'Et hoonts'i 'andit dzin whuts'un ndaila Moses 'uk'unéyuzguz-i huk'uyalhduk de, budzi 'awhuz oots'oh úzbal le'hint'oh.

16 'Et hoonts'i 'ilhoghun neMoodihti ts'u nálh'a de, 'et de ndi oots'oh yuzbal-i whusanáhitilhchus.

17 'Ink'ez neMoodihti 'en Yak'usda ooyughi 'unt'oh. 'Ink'ez neMoodihti ooyughi nts'e la diz'ai-un, 'et whe nelawhuditni.

18 'Et wheni cha nenin oots'oh lhe'ibal whe nts'en'a la be na'uzdunul'en 'i be ts'onilh'en, 'et whuz un'a neMoodihti yé dizti'-i, 'ahoolhyiz uznih'en. 'Ink'ez ndi 'uk'eguz-i uznih'en-i, 'et 'i k'un'a 'uts'uja. NeMoodihti yé dizti'-i, 'i 'on nus yé dizti'-i k'un'a 'uts'int'oh. Dzin totsuk nusyaz za lhé'ts'it'elh. 'Ink'ez neMoodihti ooyughi, 'en gha whuz un'a 'uhóoja.

4

Christ ooghuni unzoo-i, 'ineba be hoot'en-i unli

1 'Et huwa ndi 'andit nets'u hoozi-un, 'et huba Yak'usda ba ne'út'enne ts'inli. 'Et whuz un'a Yak'usda ye te'ninzun-i, nts'en'a la neghalts'ut, 'et whe 'aw 'etsul 'uts'ooneh ait'oh.

2 'Et hoonts'i dune nunúline tube hukwaya hoonli, 'et huwa wheni ts'iyawh 'et whuch'a dah ts'utni. Dune huzna'ah-un, 'et wheni 'aw ndúlhts'ust'en. 'Ink'ez Yak'usda ooghuni 'aw whuts'it bulh lhtalhts'usdloh. 'Et hoonts'i khuni 'alha' 'unt'oh-i búbuznulhtun. 'Et whuz un'a Yak'usda nalh ts'iyanne buyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i, 'i ts'un buba nats'oodutadzi'.

3 'Et ndi khuni unzoo-i be yats'ulhduk-i ook'e'uzbal de, mbene la kwuncho yo ts'u tídulhne, 'enne buch'a ook'e'uzbal whe 'unt'oh.

4 Ooba 'alha lhe'hóot'ohne 'enne 'uhint'oh. 'Ink'ez ndi yun k'ut whuyak'usda, 'en 'unt'oh ndunne duden'i be lhuhooš'en ubulhtsi. 'Et whu la gha ts'e Christ ooghuni unzoo-i yé dizti'-i, Christ, 'en Yak'usda k'éguz-i 'unt'oh hoonts'i, ndai la oots'u háyanduz-i ndunne duden'i be lhuhooš'enne 'aw bube ídodi aít'oh.

5 'Aw whenich'oh khuyanats'ulduk iloh. Christ, 'en Sizi neMoodihti, 'en ghun 'unohts'útni. 'Et wheni Sizi 'en ba noh'eustlenne ts'inli.

6 'Et Yak'usda tsahólhgus whe be hoot'en-i yuka' dani' ibulh 'aho hoot'en suli', 'et whuz un'a 'uhóoja. 'En za 'unt'oh 'et huwa nedzi bé dindi le'uja. Ndi Yak'usda yé dizti'-i ghun t'ezninzun-i, 'i neba be hóot'en-i whe 'unt'oh. 'Et 'i nedzi bé dindi. 'Ink'ez ndi yé dizti'-i, 'i Sizi Gri oonin oots'u hayánduz whe 'unt'oh.

Ts'iyaitsuk hoonli hoontsi'-un nets'ó tukat 'et hoonts'i 'aw nech'a' oodeh ait'oh

7 'Et be' tilalh-i lhadzeh be 'ulya, neyust'e 'et whuz un'a 'únt'oh. 'Et ndiz un'a nja dúhoont'oh, ndi ye hoonzoo 'unt'oh-i ts'ut'i-i, 'i Yak'usda negha ininla. 'Aw whenich'oh nech'e' iloh. 'Et whe la ts'iyanne t'ehonóozin ndi 'uk'enus yé ulhtus-i, 'i Yak'usda oots'u haíyankat-i 'unt'oh, 'aw wheni nets'u haíinkat iloh.

8 Ts'iyaitsuk hoonli hoontsi'-un nets'ó tukat 'et hoonts'i 'aw nech'a' oodeh ait'oh. Tube whets'intsaz 'et hoonts'i 'awhuz uznint'i za' ts'int'oh.

9 Whuloh te nech'a ne'whut'en 'et hoonts'i Yak'usda 'en 'aw nela dootnih ait'oh. Khuni be nanéhulhdulh de, 'et hoonts'i 'aw nech'a' oodeh ait'oh.

10 Nts'en'a la Sizi neMoodihti neba dazsai-un, 'et 'ilhiz neyó whudiz'ai. 'Et 'i be ts'iyanne t'ewhuntizeh Sizi ye khuna-i, 'i neyust'e ootoh 'uyint'oh.

11 Wheni ndi 'ilhiz be khútña ut'ine, wheni ts'iyawh Sizi 'en ooba daztitsah 'et wheni butl'azdudilya 'et huwa. 'Et la ndi yun k'ut neyust'e, 'i be Sizi ye khúna-i ts'iyanne t'ehontizeh.

12 'Et ndiz un'a nja dúhoont'oh, wheni be daztitsah-i, 'i neyust'e ghu hoonli. 'Ink'ez nohni 'ilhiz be khútña-i, 'i nohni nohghu hoonli.

13 'Ink'ez nohni nts'en'a la be nohba 'alha' hoont'oh-i 'ink'ez wheni cha nts'en'a la be neba 'alha' hoont'oh-i, 'i bulh lhgha za' 'unt'oh. 'Et huwa nts'en'a la 'uda' 'uk'eguz-i ndet 'uwhulhni, 'et ndiz un'a nja dutni whe ndutni, "Et sba 'alha' 'unt'oh 'et huwa 'i khuni be yasdruk." 'Et wheni cha 'i ts'iyawh neba 'alha' 'unt'oh 'et huwa 'i khuni be yats'ulhduk.

14 'Et huwa njan 'et nduts'útni, mbe la Sizi neMoodihti dunaidilhtí-un, 'et wheni Sizi 'en bulh dunánedutálelh. 'Et whuz un'a wheni 'ink'ez nohni cha ts'iyawh 'ilhunaneoozdla whe dubut nenéninla.

15 Whunilhchoh nebulh ne'whut'en 'et whe nohba hootázoo' 'et huwa. 'Et whuz un'a ndi 'uk'enus yé unzoo-i, nohtoh hoonli, 'et whe nohni nohgha 'on nus Yak'usda ts'un musi ts'utni. 'Et whe hiba whudílhti'.

*Ndai la lhts'is'en-i, 'i hoonts'i be 'alha' hoont'oh-i,
'i be uznilh'en*

16 Doo ka la 'uts'ut'en uznoozin junih. Neyust'e whénilhjut 'et hoonts'i ndai la neyughi unli-i, 'i dzin totsuk ts'iyawh 'andidi nadleh.

17 'Et ndet la hóontsi'-un neghá honkat-un, 'et 'atsulyaz za neba 'uwhut'ih 'et huwa. 'Et neba 'ants'i le'uhooont'oh. 'Et k'us ndi be hóontsi'-un neghá honkat, 'et 'i be 'on nus neba be óodizti'-i neba yulhtsi. 'Ink'ez ndi be óodizti'-i, 'ilhiz wheni uyínla. 'Et neba hooncha k'et 'aw uzdooni' ait'oh.

18 Ndai la ts'i'en-i, 'i neba 'ants'i unli. Ndai la 'aw lhts'is'en-i, 'i za neba ts'ih'un 'unt'oh. Ndai la ts'i'en-i, 'et 'atsulyaz neba whutát'elh 'et huwa. 'Et hoonts'i ndai la lhíst'en-i, 'i 'ilhiz wheni 'unt'oh.

5

'Aw ts'an'en-i, 'i bé iloh whe ndi yun k'ut uzdilhts'i, be 'alha' hoont'oh-i, 'et 'i be za ndi yun k'ut uzdilhts'i

1 'Et 'alha t'ets'oninzun ndi nimbali, 'i neyust'e unli k'un'a be ts'uwhut'i ndi yun k'ut, 'et whénihilhjut de, 'et cha Yak'usda 'en 'udun yoh neba whulh'ai. 'Aw dune dula be 'uhóonla-un iloh, 'et 'ilhiz ndo yak'uz 'et 'úhoont'oh.

2 'Inka 'alha ndi nimbali be ts'uwhut'i whe ts'ukhun dutsó le'ts'utni. 'Ink'ez neyoh ndo yak'uz whuz'ai 'et ookw'éznintai. 'Et huwa nedzi be nek'eyútalhbilh oots'o hukwa' uzninzun.

3 Nek'eyilhbun 'i be soo nanedinla le'neyínla, 'et whuz un'a nduts'úja de, 'et de za 'aw ust'et lhts'íloh le'ts'int'oh.

4 'Alha wheni mbene la ndi nimbali be whut'ine, wheni lhat-un hoontsi'-un nek'ut whuz'ai, 'et huwa khun duts'utso. 'Aw nenaih bé ha ts'ooya' hukwa lhe'uznízun. 'Et k'us 'on nus 'uyoo lhai be' ts'oot'e' hukwa' uzninzun. 'Et whuz un'a be ts'ukhuna-i ndi be dáztitsah-i 'ants'i whélno le'tit'elh.

5 'Et mbe la njan wheni 'et huba lhanédinla-un, Yak'usda 'en 'unt'oh. 'Uda' Ndoni be lhanédinla 'et whe whulokhun neba 'uk'elha whulhtsi.

6 'Aw whélhts'uniljut. T'ets'onínzun neyust'e be nduts'int'oh de, 'aw neMoodihti bulh lhe'ts'it'oh.

7 'Aw ts'an'en-i, 'i bé iloh whe ndi yun k'ut uzdilhts'i, be 'alha' hoont'oh-i, 'et 'i be za ndi yun k'ut uzdilhts'i.

8 'Et huwa nedzi hoonli. 'Ink'ez neyust'e yoh lhcts'uhoot'ih de, 'et k'us neMoodihti bulh uzdilhts'i, 'et whe 'on nus soo ts'uhootát'e'.

Yak'usda ooch'e'ne, enne Christ 'en nahiylh-un oobut néztiyalh

9 'Et huwa ndi yun k'ut uzdilhts'i k'us yak'uz uzdilhts'i, ndet la Yak'usda nets'o hukwa' ninzun, 'et 'ahoolhyiz ooba 'uts'uhulh'en whuz uznint'i.

10 'Et 'ilhone ts'inli whe Christ 'en nahiylh-un oobut néztiyalh. 'Et whe nts'en'a la ndi yun k'ut dats'últsi', k'us dats'úldzoo' la, 'et whuz un'a neba k'elha whutaleh.

11 'Ink'ez neMoodihti, 'en bé whunujust-un, 'et huwun 'et t'ets'onínzun. 'Et huwa ts'iyanne dune whúz ubuznilht'i. 'Et Yak'usda 'ilhone ts'inli whe wheni cha t'enenínzun. 'Ink'ez 'et uncha wheni cha nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i whe t'enenáhzun.

Yak'usda Christ yudinda whe yinka dune'ne ts'iyawh ts'un nenábudilya

12 'Et wheni cha doo cha za nohba nats'oodudodzi' ait'oh. 'Et k'us nohni neyé ootaht'e'-un, 'et nohts'u hukwa' uzninzun. 'Et whe la 'onghohne nts'en'a la dune buzoo' k'un'a 'et whe huhóont'i', 'ink'ez 'et dahínt'oh la budzi be di hut'i, 'aw howu nuní lhonusde, 'et mbene la

nohdulhyoh 'utnine, dats'ínt'oh la soo ts'ih'un un'a ubudutáhnélh whe' hoont'oh.

13 'Et ne-eni hooloh le'ts'int'oh de, 'et Yak'usda ooba' hoont'oh. 'Et ts'ih'un nuní nudehne ts'inli de, 'et nohni nohba' hoont'oh.

14 Christ ye nek'entsi'-i, 'i be 'on nus úzdunult'i 'et huwa. 'Ilhoghun ts'iyanne ba dazsai de, 'et de ts'iyanne yahadlah le'hint'oh, 'et whuz un'a t'ets'oninzun.

15 'Ink'ez ts'iyanne ba dazsai 'et whe la wheni mbe la khunáne, 'aw whenich'oh neba za iloh whe ndi yun k'ut uzdilhts'i. 'Et k'us mbe la neba dazsai 'ink'ez dunadija-un, 'en ba ndi yun k'ut uzdólts'i.

16 'Et 'inka 'andit njan whuts'un ndi yun k'ut dune nena be uznih'en dahínt'oh la, 'et 'aw whuz un'a iloh whe dune t'ebuzninzun. 'Et 'alha whutso da' 'et whuz un'a Christ 'en ghun t'ezninzun. 'Et hoonts'i 'andit 'aw whuz un'a za 'en ghun t'ets'onínzun.

17 'Et ndiz un'a 'ahoont'oh, 'et mbe la Christ yudínda-un, 'et whuz un'a ooyughi ndúwhulcho 'áwhundidi nawhúsdli'. 'Et whutso da' 'unt'oh hukw'un'a, 'et ts'iyawh ba gak whuzdli'. 'Et be 'ut'en k'oh ts'iyawh 'andidi nawhúsdli'.

18 Ndi Yak'usda ts'un 'únt'oh. Sizi Gri 'en gha ts'un nenánedilya. 'Ink'ez ndi dune ts'un nenánedilya-un, 'et huwun dune bulh yáztihduk, 'et 'andit Yak'usda negha óonin'ai.

19 'Et whuz un'a, Yak'usda Christ yudinda whe yinka dune'ne ts'iyawh ts'un nenábudilya. Ts'iyyantsuk whe hich'a ne'ust'en, 'et 'aw 'on 'un buk'elhúhoo'al. 'Ink'ez ndi khuni dune yé ts'un nenábudilya-i, 'i negha ínin'ai.

20 'Et huwa Christ 'en ba khuni na'áne ts'inli. 'Ants'i Yak'usda wheni nebe nohbulh yálhdruk le'utni. 'Et whe nohts'un tézdundl, 'andit whuts'un soo Yak'usda ts'un naóolhyah!

21 Christ, mbe la lubeshi ooghu hooloh-un, 'en Yak'usda wheni neba lubeshi suli' 'et huwa. 'Et whe la 'en gha Yak'usda ye ts'ih'un un'a 'unt'oh-i k'un'a 'uts'int'oh ha.

6

Yak'usda ba ne'ts'ut'en-un

1 'Ink'ez wheni Yak'usda bulh 'ilhoh ne'ut'enne ts'inli' khuni ulhtus-i be nohts'útni, Yak'usda ye unzoo-i 'ants'i 'et ólhchoot junih.

2 'Et nja ndutni,
“Soo 'et neóoninzut-un, 'et nyudásts'o.
Ndet dzin la dinjih-un,
'oh whuya hoozulh 'et nla 'usja,"
ni. Dukw'e' oozúlhts'ai, 'ilhudzin 'awet nela
'ewhudutánelh-un, 'et 'awet 'et neóoninzut. Dukw'e'
oozúlhts'ai, 'oh de uzdutijih-un neóoninzut, 'et
'awet ndúhooja.

3 'Aw nohba dzoh-un nohghá ts'úho'ah hukwa lhe'uznízun. 'Et huwa nts'en'a la Yak'usda ba ne'ut'enne ts'inli, 'aw whe hukw'éholts'it-un hooloh.

4 'Et hoonts'i ndúwhulcho whe ts'ih'un un'a Yak'usda ba ne'ut'enne 'uts'int'oh. 'Et ndiz un'a nja dúts'int'oh, 'uts'oot'e' ait'oh 'et hoonts'i whulh ts'ooyin. Nek'éhoot'oh-un nets'u hóolts'ulh-un, hoonliyaz ha' ezdunidzut, whulokhun neba howa whúlna'-un,

5 'ink'ez nehoolhtsas-un, 'anehudilh'ai-un, nebulh hódutulhzuk-un cha, 'ut'en howa whúlna'-i cha. Lhts'itoh-un cha, soo ts'úhooni-un, 'et cha.

6 Lubeshi ch'a khuts'udlí-un, be t'eoonudzun-i, khun lhuts'onúsch'e-un, 'uyoonne ts'un ts'inzoom-un, 'i cha, 'ink'ez Ndoni be ts'ukhuna-un cha, 'et ts'ih'un un'a be nék'ets'ints'i-, 'et cha.

7 Khuni be 'alha 'unt'oh-i be yats'ulhduk-un, Yak'usda ye ulhtus-i, 'i be ts'ut'en-un, be lhts'ugani, 'i ts'ut'i whe ts'ih'un un'a 'et wheni lhahch'az ts'e nela be nuts'úle-un. Whuz un'a Yak'usda ba ne'út'enne ts'inli.

8 Ndet la buba uzdízti' k'us buba lhts'udíti', 'ink'ez ndet la hoontsi' k'un'a neghu yahalhduk k'us hoonzoo k'un'a neghu yahalhduk, 'ink'ez dune uzna'ah nehutni, ts'ih'un un'a khuni be 'uts'utni 'et hoonts'i.

9 Dahoont'oh whu la dune t'enehunúszun huninzun, 'et hoonts'i ts'iyanne t'enenínzun. Nts'en'a la hukw'é daztitsah le'ts'int'oh 'et hoonts'i dáhooja la, 'et whulh ts'úkhuna. Nehutuzilhghelh hukw'un'a nehoolhtsas de, 'et hoonts'i whulh ts'úkhuna.

10 Dats'ínt'oh whu la ts'odi ts'inli 'et hoonts'i nedzi be ts'uhóont'i'. Dats'ínt'oh whu la tets'ul'en 'et hoonts'i ndai la ts'ih'un hiye hoonzoo 'oot'e'-i, 'i lhane gha ts'ú'ah. Dáhoont'oh whe ndai la hoonli be téts'ul'en 'ink'ez lhts'ít'i' 'et hoonts'i ts'iyaitsuk ts'ut'i. 'Et ndi ts'iyai 'i be whunóhuznilhtan Yak'usda ba ne'út'enne 'uts'int'oh.

Ndai la Yak'usda ooba tsun unli-i, 'i oot'aóohnalh junih

11 Nohni Corinth whut'enne ts'et whucho nohuzdáni'. Nohni nohts'un nedzi unzoo cho ts'úlhtsi.

12 'Aw wheni neghá iloh k'oh náht'i'. Nts'en'a nets'un daht'oh-un, 'et whuz un'a aht'oh.

13 Ts'oodunne ahli hukw'un'a nohbulh yásduk. Nts'en'a la nohts'un 'úts'int'oh, nohni cha 'et whuz un'a nets'un óoht'e'.

14 Mbene la ooba 'alha lhe'hoot'ohne, 'enne buts'ú nedohdilh junih. Nts'en'a suba ts'ih'un un'a ne'ut'en-un 'ink'ez ts'ih'un 'un'a nulhe'ust'en-un, 'en 'aw lhulh 'uhoot'en ait'oh. 'Aw whuz un'a 'uhót'e' ait'oh! Nts'en'a hoot'en usda-un 'ink'ez tsalhgus yo usda-un bulh, lhzhih hooke'?

15 Nts'en'a suba Christ, 'en Beliar 'en bulh 'ilhoh 'uhoot'e'? 'Et nts'en'a suba ooba 'alha' hoont'oh-un 'ink'ez ooba 'alha lhe'hóot'oh-un, bube 'ut'en k'oh lhgha 'úwhutat'elh?

16 Nts'en'a suba Yak'usda oolugliz whuchoo 'ink'ez 'ants'i 'uk'eltsi bulh lhgha' tit'elh? Soo cho whunulh'en Yak'usda whe khúna-un, 'en oolugliz whuchoo ahli. 'Et whuz un'a Yak'usda ndutni, "Budzi yo 'ust'oh 'ink'ez butunusya.

BuYak'usda tisdleh 'ink'ez 'enne sdune'ne hutileh."

17 'Inka neMoodihti nets'u náhizya whe ndutni, "Nohni 'enne butoh ts'u hanáhdilh 'ink'ez buch'oh aht'oh.

Ndai la tsun unli-i, 'i oot'aóohnalh junih, 'et de nohitáschulh.

18 'Et Si nohBÁ tisdleh, 'et nohni sye'ke 'ink'ez stse'ke tileh.

NeMoodihti ts'iyantsuk whe ulhtus-un, 'en 'utni."

7

1 Ook'esi'ne soo zúlhts'ai, ndi yé nets'u nahizya-i, 'i neghun hoonli. 'Et huwa neyust'e 'ink'ez

neyughi 'i ndai la lubeshi be dutsun suli', 'i ts'iyawh buna'ts'oolhdeh. Yak'usda 'en bé uznuljut. Ndi bé uznuljut-un huwa 'et 'i be ndi lubeshi ooghu hooloh-un, soo ts'ih'un un'a lhats'ódooleh.

'Aw 'ilhone hoonts'i dach'e núlhe'ts'ust'en

² Nohni nohdzi neba oodáha' dahtih. 'Aw 'ilhone hoonts'i dach'e núlhe'ts'ust'en. 'Aw 'ilhone hoonts'i ninta lhe'ts'us'i. 'Aw 'ilhoghun hoonts'i gha halhe'ts'undunist'a.

³ 'Aw nohk'ehos'ah hukwa iloh 'udusnih. 'Oh da' nohdásni' nedzi yo ahli whe nohbulh yáts'itadlah k'us nohbulh ts'ukhutinalh.

⁴ Tube cho 'aw whelhusaz whe 'et huwun nohbulh yátisduk. Tube cho nohdústi' whe nohghu yasduk. Bé k'enaznit'ah-i sdzi dizbun. Hoonts'i-sk'uz nínt'i 'et hoonts'i tube cho be ts'úhoont'i'-i sdzi dizbun.

⁵ Soo ts'ih'un un'a whunulh'en, Macedonia yun k'ut néznindil, ts'iyaituk be nech'a tuza néwhut'en. 'Et whulohne neghun lhdulhyo 'uhudutni. Ts'iyantsuk whe uznuljut, 'et huwa 'aw nats'oolyis te ait'oh.

⁶ 'Et hoonts'i Yak'usda budzi undudane ts'iyawh k'ena'bunin'a. 'Et Titus neghu ninya whe, 'et whe wheni cha k'enánenin'a.

⁷ 'Aw 'et huwa za iloh. Nohni ts'iyawh sk'éníhtai 'et whe la sk'elh'o neónah'ai, 'ink'ez sk'enaih ahli. 'Et whuz un'a tube ncha-i be si ba hukw'úne' tiht'en hukwa' nahzun. Titus ts'iyawh 'et hukw'un nebulh náhoolnuk, 'et whe 'on nus whunúsni suli'.

⁸ Soo cho nulh'en, ndi 'udustl'us nohts'o tl'as'ai 'et huwun ts'odi ahli ínle'. 'Aw whuts'ulh dusni 'et hoonts'i sdzi únduda whe 'uk'únusúsguz. 'Et

hoonts'i 'aw sdzi lhúndidowh. T'éoonúszun ndi 'udustl'us be nohdzi dúntida', 'et hoonts'i 'atsulyaz huba za nohdzi unduntida'.

⁹ 'Et 'andit 'awet whunúsni. Ts'odi ahli 'aw 'et huwa iloh whunúsnih. Ndi ts'odi gha nohdzi k'oh na'ahla 'et huwa whunúsnih. Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a ts'odi ahli inle' 'et huwa. 'Et huwun ts'odi ahli hoonliyaz huwun wheni negha nitálhowháh'al.

¹⁰ Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a ts'odi ts'inlide, 'et lht'anaznoodilh uzdoojih ha, whuz un'a 'aw nedzi úndooda' ait'oh 'et huwa. 'Et hoonts'i ndi yun k'ut ts'odi, 'i be yats'adlah.

¹¹ Howu nuní nuhzut, Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a ts'odi ahli inle'. 'Et dahooja la ts'iyawh 'a cho ndutíhnelh hukwa' nahzun. Yak'usda 'en ts'uk'eké dutihnelh hukwa' nahzun. 'Et nohba dzoh whuzdli'. 'Et huwun whenulhjut léaht'oh, 'et whe sk'enihtai. Tube cho ts'ih'un nenaóotah'ah hukwa' nahzun. Nohba dzoh 'uhoont'oh-un, 'et cha ts'iyawh. 'Et whe ndúwhulcho whe lubeshi nohghu hooloh suli'.

¹² Ndi 'udustl'us nohts'ó k'ésguz-i, mbe la ninta' ant'en-un 'ink'ez mbe bulh ninta' ant'en-un 'aw 'enne bughá iloh nohts'ó k'eísguz. 'Et hoonts'i Yak'usda nalh ts'ih'un un'a whunoh uznulhtun, 'et huwa nohts'ó k'eisguz.

Titus nedani'-un tube hoonúst'i'

¹³ 'Et whu la gha ts'e k'enániht'a. 'Et 'i be za wheni cha k'enáznit'a. 'Et 'on 'un cha, Titus ooyughi nohni nohgha 'et whe 'andidi nasdli' lé'uja. 'Et huwa 'on nus tube cho ts'onílhni.

¹⁴ 'Et nts'oh tula Titus ts'un nohé'oonust'e' whe za nohghu yasduk-un, 'aw 'et hukwayá lhusdloh. 'Et

k'us ndi khuni be 'alha' 'unt'oh-i be yats'ulhduk-i, 'i be za nohbúlh yats'ulhduk. 'Ink'ez 'et whuz un'a za nts'oh tula Titus ts'un nohé'oonust'e' whe za nohghu yasduk-un, 'et cha 'alha' hoont'oh whe Titus nahoon'ai.

¹⁵ 'Et whunálnih nts'en'a la khuni k'une' aht'en. 'Et whuz un'a nohyust'e dutlut 'ink'ez nohba wheóonujut whe n'az de nohts'óyalh whe nulh'en. 'Et whe 'on nus nohk'esi' suli'.

¹⁶ 'Et ts'iyantsuk whe ne'aht'en ts'ih'un un'a ne'aht'en, 'et huwa 'i be tube cho whunúsnih.

8

Ts'iyaitruk ndai la ilh'en-i, 'i 'uk'enus hoonzoo k'un'a 'uhóonla

¹ 'Et 'awet sulhutsinke unline, 'et 'awet Macedonia yun k'ut Yak'usda ba 'ilhunaooodúlhne, nts'en'a la Yak'usda ye unzoo-i 'et butl'a hóolts'ut, 'et huwun ts'iyawh 'et t'ewhuntihzeh hukwa' uzninzun.

² Tube te'hil'en-un whutoh 'et hoont'i tube cho huhóont'i'. 'Ink'ez tehel'en 'et hoonts'i bula hoonli whe 'onghohne bula' huja.

³ 'Ink'ez cha dahínt'oh whe dáwhultsuk-un bugha húwhunle, 'et hoonts'i 'et 'on nus 'uwhultsuk-un, 'et za bugha' hutilelh, whuz un'a hukwa' huninzun 'ink'ez 'et whuz un'a nduhuja. 'Et t'ewhuniszin 'et ts'ih'un un'a 'uhoont'oh.

⁴ Ndi ye unzoo-i, 'et Macedonia whut'enne butl'a hón'ai 'et whe Yak'usda ooch'e'ne lhulh 'uhint'oh hukw'un'a whe bula hutinelh. 'Et hukwa soo cho nehoodulhkut 'et ts'iyawh Yak'usda ooch'e'ne buba ts'uyílhchoot.

5 'Et ndahúja, 'aw hukwa tse lhts'uhoolih k'un'a unehínla. 'Udeechoo dich'oh Yak'usda gha' hududulya. 'Et 'ink'ez Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a negha' hududulya.

6 'Et 'inka Titus khuni ulhtus-i be uzdáni', ndi ye unzoo-i nohni 'udeechoo nohbulh whe yudilh'en, 'et ts'iyawh lhaóodooleh huba' hoont'oh.

7 Ts'iyaitsuk ndai la ilh'en-i, 'i 'uk'enus hoonzoo k'un'a 'uhóonla. Be 'alha' hoont'oh-i, 'i be, 'ink'ez nohghuni cha. Be t'éoonudzun-i, 'i cha. 'A cho ndutihnelh-un, 'et cha. 'Et be nek'ehtsi'-i, 'i cha. 'I ts'iyawh 'uk'enus hoonzoo hukw'un'a 'uhóonla. 'Et whuz un'a ndi ye unzoo-i, 'i be hoonzoo whuzúlhtsi.

Christ 'en k'un'a 'uts'oot'en

8 'Aw 'et ndahneh nohdusni iloh. 'Et hoonts'i nts'en'a la 'uyoonne 'enne 'a cho 'uhudutinelh-un, 'ink'ez be nék'ehtsi'-i whunéuntalhtun, 'et whuz un'a 'unohdusni.

9 NeMoodihti Sizi Gri, 'en ye unzoo-i ooghu t'eoónáhzun 'et huwa. Nts'en'a la dalcho-i be la hoonzoo' 'unt'oh, 'et hoonts'i nohni nohba tel'en suli'. 'Et whe ndai la ye tel'en-i, 'i nohni be hoonzoo' 'oohneh.

10 Ndi daja nuzzun la 'et ts'ih'un nohdutasnelh, 'et 'uk'enus nohba hootázoo'. Nada' nohni hukwa' nahzun 'ink'ez hoonáht'i' whe whe'daht'en, 'et 'awhuz tilah 'et ndaht'en.

11 'Et 'andit lhaóodoohleh huba' hoont'oh. 'Et nts'en'a la noheni llhadáhla, whuz un'a lhaóodoohleh.

12 'Et soo cho whunulh'en, 'et dune dudeni lhaídinla whe sooneya daltsuk huwa íta'alh, 'i 'aw

'et soo 'últsuk whe 'unt'oh. Ndai la huwa íta'alh-i 'on 'unyaz huwa íta'alh hukwa' ninzun hoonts'i, 'aw'ooneh ait'oh-un, 'et soo' hoont'oh.

¹³ 'Et 'aw nohni nohba howa whulna' 'ink'ez 'onghunne 'aw hoonliyaz lhe'hust'en, 'et 'uwhudúsni.

¹⁴ 'Et k'us ts'iyanne ba lhgha' hot'e'. 'Et whuz un'a nohni lhai aht'i te, ndunne lhe'ít'ihne, 'enne whuloh bughah'aih. 'Et whuz un'a lhla ts'oot'en huba' hoont'oh.

¹⁵ 'Et whuz un'a whutso da' 'uk'ehóoguz whe ndutni, "Et ndun mbe la k'us lhai ílhchoot-un, 'en 'aw ch'uditízkat-i hoonts'i lhit'i, 'ink'ez ndun mbe la hukw'e-i ilhchoot-un, 'aw hoonliyaz ye ndunidzit-i hónloh."

Yun k'ut Judea ts'e Christ ooch'e'ne, 'enne buba sooneya lhnats'ootá'ah

¹⁶ Yak'usda ts'un musi ts'utni. 'En 'uja Titus ba hoolhtus whulhtsi, 'et whe soo cho nohla tit'elh 'et whuz un'a hukwa' ninzun.

¹⁷ 'Aw neghuni ulhtus-i ilhchoot 'aw 'et za iloh huwa, 'et dich'oh hukwa' ninzun huwa nohts'ú whinya.

¹⁸ 'Ink'ez 'uyoon neulhutsin, mbe la khuni unzoo-i be yalduk-un, 'et huwa Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne, 'enne ts'iyawh hiba oodílhti!. 'En cha Titus bulh whuz nohts'ú whe buts'alh'a'.

¹⁹ 'Aw 'et za iloh, ndun 'en Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne neba 'utahahúyalhti nebulh tí'us 'ink'ez nela' tit'elh whuba. 'Et whuz un'a ndi 'ut'en unzoo-i 'onghohne buba ne'ut'enne ts'inli. 'I be neMoodihti dich'oh ye dizti'-i t'ehinoozeh. 'Ink'ez 'i be la noheni lhadínt'oh t'ets'onózin.

20 Ndi huwant'ai-i whutaztilelh-i 'aw ooka nek'éholts'i junih. 'Et whuch'a ne'ts'ut'en.

21 'Et neMoodihti nalh 'ink'ez ts'iyanne cha nalh soo ts'ih'un un'a 'uts'otilelh.

22 'Ink'ez neulhutsin, 'en cha, 'enne bubulh whe ts'alh'a'. Ndun lhat whe ts'óolhdzai 'et whe t'ets'onínzun 'ahoolhyiz huba sulh'i tube cho 'et ndutínelh huba. 'En za nohbulh oodzi hoonli whe nohni 'a cho nohts'utíyah hukwa' ninzun.

23 'Et mbe la Titus há' 'oodulhkutne, 'en ts'úditni-un, nohni nohba sulh 'ut'en'un 'unt'oh, budóhni. 'Et mbene la neulhutsinke há' 'oodulhkutne, 'enne Yak'usda ba 'ilhunaooodúlhne khuni buba na'áne 'ink'ez Christ ye dizti'ne 'uhint'oh, budóhni.

24 'Et 'inka Yak'usda ba 'ilhunaooodúlhne bunalh mbene la nohts'oozdilne, nts'en'a la be nek'ets'ints'i-aht'i, 'ink'ez nts'en'a la nohba ts'odilhti'-un, 'et ts'iyawh bunalhts'et haootihlelh.

9

Lhadóoh'te' ndi sooneya huwa tih'ahlh-un

1 'Et 'awet Yak'usda och'e'ne bula tihnelh, 'aw 'uyoo khuni nohts'o k'eoosges huba lhe'hoot'oh.

2 'Et ndutíhnell hukwa' nahzun t'eeonuszun. 'Et huwa ndunne Macedonia whut'enne ts'un nohdústi' whe nohghu yasduk. Achaia yun k'ut nohwhenghoh whut'enne ndet la lhahódutileh-un, 'et nada' lhahódinla budásni' 'et huwa. 'A cho 'uwhutánelh hukwa' nahzun 'et t'éoonúszun. 'Et huwa nohni nohgha ndunne Macedonia whut'enne k'us lhane sooneya howa húti'ahlh 'et huhóost'et.

3 'Ink'ez nts'en'a la be nóhdusti'-i, 'i 'aw howu t'eduzoosnih ait'oh, 'et huwa neulhutsinke nohts'un whebis'a'. 'Et whutso da' nohdúsni, 'inka nohzooneya be lhadóoh't'e'.

4 'Et whulohné Macedonia whut'enne, khun la sulh hútooya', 'et nohni 'aw lhalhduzahne de, nts'en'a la be nóhdusti'-i, 'i wheni ookwaya uztileh. 'Ink'ez nohni, 'et do', nohba dáhoont'oh?

5 'Et ndunúszun whe neulhutsinke 'uda' cho stso nohts'ó toodilh ubudúsni. 'Et hoonáht'i' whe howa tíh'alh, 'et de la k'udada huwa tíh'alh-i lhahídooleh. 'Et whuz un'a ndi huwa tit'alh-i, hoonáht'i' whe huwa tíh'alh, 'et 'aw soo 'a cho 'et dahneh nohts'udóne' ait'oh.

Hoonáht'i' whe ndi sooneya huwa óoh'alh. Whuz un'a Yak'usda nohts'o hukwa' ninzun

6 'Et diz un'a nja dúhoont'oh, mbe la ntsool-i 'anuleh-un, 'en ntsool-i hantileh. 'Ink'ez mbe la lhai 'ananla-un, 'en k'at le lhai hántileh.

7 'Ilhone hinli whe ndai la dudzi be hukwa' huninzun huwa híta'alh, 'et 'ultsuk-i huwa hóo'alh. 'Aw 'et dantsi' be iloh k'us whuz hinilht'i huwa iloh. 'Et huwa mbe la hoont'i' whe huwa 'á'aih-un, 'en Yak'usda yuk'entsi'.

8 Yak'usda soo 'últus whe ndai la ye unzoo-i, 'i 'on nus 'ultsuk-i negha nántikulh. 'Et whe ndai la be ndunahdzit-i, 'i 'on 'un lhai tiht'elh. 'Et 'ut'en unzoo-i 'ulh'en-i, ts'iyaituk nohanus 'uniltsuk-i, 'i nohtl'anátikulh.

9 'Et khuni 'uk'eguz-i 'et ndutni,
"Ndulcho whe dune la 'uja, tel'enne,
'enne cha bula 'uja.
Ye ts'ih'un un'a 'unt'oh-i, 'ilhiz wheni 'unt'oh."

10 'Et mbe la nohgha íyunle-un, 'en 'on nus lhai úncha nohghale. 'Et whe la nohe'ut'en ts'ih'un un'a 'unt'oh-i, 'i 'on nus lhai tileh.

11 'Et ndúwhulcho whe soo dah'a 'et whe ndet whe la lhts'u nahzoo-un, 'i be 'onghohne buts'un nohla hoonli. 'Et whe Yak'usda musi ts'utni.

12 'Et dahoont'oh huwa nohsooneya gha noh'e'ut'en be ne'ut'enne ahli, 'et whe Yak'usda ooch'e' unline huye ndunidzit-i buba soo' yunoltsuk. 'I gha la lhane Yak'usda ts'un tube cho musi ts'utni.

13 'Ink'ez ndet whe la 'uyoonne noh'e'ut'en k'oh whe whubuntalhtun, 'i be, 'et ndúwhulcho whe 'onghohne Yak'usda 'on nus buba whudálhti'. Christ ooghuni unzoo-i daja dahni-un, 'et za hukw'úne' aht'en. 'Et huwa nohla hoonli whe Jerusalem whut'enne, 'enne bula aht'en, 'ink'ez n'un whut'enne, 'enne cha bula ahja.

14 Yak'usda ye unzoo-i, hóont'i' whe nohyé dan'ai-i, 'et huwa nohk'e ni hinli 'ink'ez nohba tenahududli.

15 Ndi Yak'usda 'ants'i negha óonin'ai-un, unzoo k'et, 'aw uzdooni' ait'oh. 'Inka tube cho musi ts'utni.

10

Ndai la be lhts'ugan-i, 'aw ndi yun k'ut whuts'u haínzut-i, 'i iloh 'unt'oh

1 'Et 'awet Si Paul nohghu téodusdli. Nts'en'a la Christ ye yo 'ududaldzin-i, 'ink'ez yé soo ne'ust'en-i, 'i be' dusni. Nts'en'a la dast'oh whe nohtoh susda' da', 'aw lhoojoh-un lhúsdloh. 'Et hoonts'i lhe'hutni, nohch'oh 'ust'oh te, 'et nohélhoosjoh.

2 'Et nts'en'a la neyust'e whuts'u nínt'i hukw'un'a, 'et whuz un'a za 'uts'ut'en huninzun. 'Et nohtoh ndunt'ohne, wheóonujut whe bubut nenátsdah. 'Et huwa nohts'u te'dusdli ndet nohbulh 'ust'oh de, 'aw nohts'un lhootásjoh hukwa lhe'núszun whulohne za buts'un lhootásjoh.

3 'Et ndi yun k'ut uzdilhts'i-un, neyust'e whuts'u nint'i whuz un'a iloh nuts'íya.

4 Nulh'en ndai la be lhts'ugan-i, 'aw ndi yun k'ut whuts'u haínzut-i, 'i iloh 'unt'oh. 'Et Yak'usda be ts'ilhtus-i, 'i be lhts'ugan-i 'unt'oh. 'Et whe ndai la be néch'az whuditni-i, 'i ts'iyawh náninizyuz.

5 Ndet la lhtoh 'alhgoh howa yahalhduk-un, 'i cha ts'iyawh hooloh whé nilhtsi. Ndai la Yak'usda ye whunih-i, 'i cha huyando 'oot'e' hukwa' hut'en, 'i cha ts'iyawh hooloh yutilhtselh. 'Ink'ez daja huninzun-un, 'et cha nahuhootálhchulh, 'et whe Christ hik'oh ts'e nuni hunoozut.

6 'Et 'awet ndai la ts'iyantsuk hukw'u ne'zaht'en de, 'et de mbene la hukw'ú nulhe'it'elne, wheni 'enne ts'iyantsuk whe dzoh notideh-un bugha ts'óta'alh.

Wheni cha Christ ooch'e'ne 'uts'int'oh

7 Hadi' njan 'et nohba dáhoont'oh? Ndet hooh'en, 'et za eh whunulh'en? Mbene la Christ ooch'e'ne na'dunúdzunne, dáhoont'oh whe Christ ooch'e'ne 'uhint'oh, 'et whuz un'a za, wheni cha Christ ooch'e'ne 'uts'int'oh. 'Et cha soo cho howu nuní hunoozut!

8 'Et neMoodihti dune an ndo 'uts'int'oh-un negha óonin'ai, 'i be ulhtus nohuztilhtselh, 'aw musai tihleh k'un'a iloh unohts'uleh. Ndet la negha óonin'ai-un, óont'e' be howu yasduk, 'et 'aw hukwa yálhusdloh.

9 Njan ndunóh dusni-un, 'aw 'et whe nohwhe'oonusjoot iloh whe' dusni.

10 Njan 'et huwa ndiz un'a nja dudúsni, whulohne hutni, "Ndi Paul 'udustl'us 'uk'uneyuzguz-i tube be óonujut 'ink'ez ulhtus. 'Et hoonts'i netoh usda te, ooyust'e tetsun 'ink'ez ndai la ye yalhduk-i 'ants'i 'unt'oh," hutni.

11 'Et hoonts'i mbe la 'et ndiz un'a howu yalhdukne, soo cho howu nihotan, ndi ne-e'dustl'us, 'i be nts'en'a la neghuni daja ni, 'et nkede la wheni nohtoh 'uts'int'oh de, whuz un'a uztit'elh.

Ndai 'ut'en negha ínin'ai, 'i za 'uts'oohl'en huba' hoont'oh

12 'Et whulohne didutch'oh ts'ih'un dune na'hududútni. 'Et huwa 'aw wheni ndúlhts'udoosih. Didutch'oh dutoh dahínt'oh la 'et 'enne buk'un'a nulhé'ts'oost'en. 'Et hoonts'i mbene la didutch'oh dutoh duba na'udzoo'ne, 'et ndunt'ohne 'aw huwhunih iloh whe' hint'oh.

13 'Et wheni ndai la 'ut'en Yak'usda neba yoozi-i, 'i ts'uhóont'i' whe howu yats'ulhduk. 'Et ndi 'ut'en neba yoozi-i, nohni soo nohbulh 'utni. 'Et 'uyoo 'ut'en ooghu yats'oolhduk huba lhe'hóot'oh.

14 'Et ndet whuts'un neba hoozi-un, 'et whan 'un ha' ts'soot'en ait'oh. 'Et huwa nohni cha Christ ooghuni unzoo-i, 'i bulh nohghuznindil.

15 'Ink'ez 'uyoonne dune Yak'usda 'ut'en buba yoozi-i 'aw 'uts'óont'e' whe ooghu yats'oolhduk ait'oh. 'Et nkede 'uwhutánelh whe nohba 'alha' 'unt'oh-i, 'on nus 'ulcho nohba tileh, 'et de wheni cha nohtoh 'on nus nohba ts'incha tileh. Ndai la 'ut'en neba yoozi-i 'et whe nohni nohba ts'incha tileh.

16 'Et whe la nohan 'awh ho khuni unzoo-i be yats'oolhduk. 'Ink'ez 'uyoonne 'ut'en buba yoozi-i 'et cha 'aw 'uts'óont'e' be 'oh ho yats'oolhduk ait'oh.

17 'Et hoonts'i mbene la 'ududálti'ne, 'enne neMoodihti, 'en be 'ududólti' huba' hoont'oh.

18 'Et mbe la dich'oh duba na'hoodudzi, 'et ndunt'ohne, 'enne 'aw soo huyulh nelhuhoo'al inle'ne. Mbe la neMoodihti yoozi-un, 'en za 'ódzilh huba' hoont'oh.

11

Paul bughu ni unli

1 Ndi khuni 'ants'i 'oh be neyasduk nuhzun la, 'et huwa 'atsulyaz nducha 'on 'unle sgha óonah'aih. 'Ink'ez 'alha 'i be whuz un'a soo zúlhts'ai.

2 'Et Yak'usda be 'oonih, 'i be si cha nohba 'ooznih. Nohba nahizúsya 'ilhoghun dune ooghu tihdalh, Christ 'en 'unt'oh. Nohni sak'usda nohtsun hoolohne le'aht'oh whe Christ gha nóhnusdla.

3 'Et hoonts'i 'oh da' nyoo tl'ughus ye 'uts'un uninzun-i, 'i be nts'en'a la Eve yunan'a, 'et whenuzjut nohni cha 'et whuz un'a noheni ninta' itálh'elh. 'Et ndúhooja de, 'et de noheni Christ ts'un 'aw 'ilho oole' ait'oh.

4 'Ink'ez lhe'ahja nulh'en, 'ilhoghun dune nohghu ninya whe 'uyoone Sizi ghun nohbulh yalhduk, 'aw 'en whuz un'a Sizi nohyulh yalhts'ilhdih. K'us 'uyoo 'uyughi úlhchoot de, 'aw wheni neghá iloh úlhchoot. K'us 'uyoo khuni unzoo-i úlhchoot de, 'aw wheni neghá iloh úlhchoot. 'Et 'alha' hoont'oh nahzún eh?

Whel'a' na'dudil'ine

5 'Ink'ez ndunne whel'a' nchane, 'aw buba nyo lhe'ust'oh na'dunusdzun.

6 'Et yasduk-un t'eoonuzúszun 'et hoonts'i lhat-un t'éoonuszun whe 'ust'oh. 'Ink'ez ts'iyantsuk t'éoonóhzun nohzúsi.

7 Yak'usda ooghuni unzoo-i 'aw 'uk'elha iloh bé nohbulh yasduk. Te'duduz'en 'et whe 'i be nchane tihle. 'I be lubeshi úschoot nahzun eh?

8 'Uyoonne Yak'usda ba 'ilhozdilne 'enne bu-zooneya sba 'uk'elha hohoolh'i. 'Et hoonts'i bughi ndunust'ih le'ust'en, 'et nohni nohba ne'úst'en whutoh.

9 'Oh da' nohtoh susda whe hoonliyaz be ts'uwhuzdoh-i, 'et hoonts'i 'aw nohts'u de' lhuzusnih. 'Et sulhutsinke Macedonia ts'e hahándil whe ts'iyaituk be sla' hit'en. 'Et huwa nohts'u de' dusni-un whuch'a' duduzdzun. 'Et whuz un'a za ndutist'elh nduwhulyiz whe.

10 Christ khuni yé 'alha' 'unt'oh-i, 'i be dúsbun. 'Et huwa njan Achaia yun k'ut ndulcho whe ndai la bé oonust'e'-i, 'aw 'etsul 'udósnih ait'oh.

11 Di ha nja dudúsni? 'Aw nohk'elhúsi' nahzún tilah? 'Et hoonts'i Yak'usda t'éoonínzun.

12 Ndai la 'ut'en 'us'en-i, 'i k'elha nohts'u dé' doosni' ait'oh, whuz un'a za 'et ndutist'elh. 'Et whe la nyoonne wheni nek'un'a huhóolhdzih hukwa' hut'enne 'ink'ez 'óont'e' be howu yahulhdruk de, 'et soo 'etsul 'ahudutánelh ubutiselh.

13 'Et ndunt'ohne 'aw ts'ih'un whel'a'ne iloh 'uhint'oh. Dich'oh dude 'ut'en k'oh hukw'un'a 'uyoonne nahuna'ah. Christ whel'a'ne buk'un'a na'hududil'i.

14 Khun te nohba hooncha oole' junih! Satan 'en lizas be hoot'en-un na'dudil'i 'et huwa.

15 'Et huwa mbene la yula 'ut'enne, 'enne dich'oh mbene la ts'ih'un un'a ne'út'enne na'hududil'i. 'Et hoonts'i 'aw lhuhóocha-un 'uhoont'oh. 'Et ndut'enne dich'oh bube 'ut'en k'oh hukw'un'a buba k'elha whatáleh!

Si whusni-un usdli noohzin junih

16 'Et doo cha za nohdusni, 'aw dune whusni-un 'unt'oh sonózin junih. 'Et hoonts'i whuz un'a za 'unahzun de, whute, whusni k'un'a nesúnulhti 'et whe hoont'um-unyaz 'óont'e' be yatisduk.

17 Daja nohdusni-un, 'aw neMoodihti yalhduk hukw'un'a iloh si yasduk. 'Ants'i whusnine k'un'a 'unohdusni. Sdzi hoonli whe óont'e' sghu diz'ai.

18 Lhane ooyust'e ts'u nínt'ine hukw'un'a 'óont'e' be yahalhduk. 'Et si cha whuz un'a óont'e' be 'et yatisduk.

19 Noheni hoonli 'et hoonts'i ndunne dune 'aw lhe'hoot'oh k'un'a dune unline nohtoh hudilhts'i, 'et hoonts'i 'aw nohba dalhúhoot'oh.

20 Lhe'aht'en, 'ilhoghun nohtoh usda whe de 'ustl'enne nohulhtsi, k'us 'ilhoghun nohúlhgooh, k'us 'ilhoghun ndai la aht'i-i nohghu yílhchoot, k'us 'ilhoghun nohtoh ncha na'dudulhtsi, k'us 'ilhoghun nohóonúkat, 'et ndúwhulcho nohba dalhúhoot'oh.

21 Hukwaya usdli whe nohbulh yatisduk. 'Oh da' nohtoh úzdilhts'i da' 'ants'i tets'utsun lé'ts'int'oh. 'Et hoonts'i mbe la njan huwun lhoojoh-un, 'en ook'un'a, whuz un'a si cha lhóosjoh whe yatisduk.

Christ 'en ba dzoh nususzut-un

22 Ndunne Hebrew bughuni yalhdukne na'hududútni, 'et si cha 'ilhoghun 'ust'oh. Israel whudune'ne na'hududutni, 'et si cha 'ilhoghun

'ust'oh. Abraham oots'u haíndene na'hududútni, 'et si cha 'ilhoghun 'ust'oh.

²³ Ndunne Christ ba ne'ut'enne eh 'uhint'oh? 'Ants'i seni hooloh hukw'un'a yasduk, 'et hoonts'i si 'on nus 'ust'oh. Si 'on nus 'ut'en buba nus 'ultus 'i be 'ust'en. 'On nus lhat suhólhtsus k'et 'aw uzdooni' ait'oh. 'On nus lhat sch'az dá'dan'a', 'ink'ez k'us lhat-un whe 'ankw'us dasúsai.

²⁴ Nyoonne Lizwifne 'alhgoh kwulat sts'o holhtsus. 'Ilhoh suhoolhtsus totsuk, tat whunizyat 'on 'at 'ilho hooloh stsé'hulhtsus.

²⁵ Tat tut'oh be suholht'o. 'Ilhoh tse be sozoolhghelh hukwa' sahalh'en. Tat ts'i sulh nádizghuz. 'Ilhoh ya too' k'ut lhulcho nusúsdlat, 'ilhe 'úlhdzis 'ink'ez 'ilhudzin.

²⁶ 'Ahoohyiz lhen ts'u kédiszulh. 'Et 'ukoh cha tube sba whe whunujut. 'Undunut'íne 'enne buts'un sba howa óodli-un. Sulh didohne, 'enne hoonts'i, buts'u tse hoosli. 'Udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha buts'u tse hoosli. Keyoh susda-un, 'et hoonts'i sba howa 'óodli. Dune hooloh-un susda de, 'et hoonts'i sba howa 'óodli. Ya too k'ut 'et cha sba howa óodli. 'Ink'ez mbene la sulh didowh na'dudil'íne, 'enne butoh cha sba howa 'óodli.

²⁷ 'Ut'en ulhtus-i be 'ust'en. 'Et huwa whuloh te tube nenúsi. Lhat 'aw lhústoh. Lhat sye'últs'ilh 'ink'ez ta'óosda. Lhat-un whe sóo hoosnih, k'us lhat hukw'uz yo nusúsyä dzoh 'et dune usdli whe.

²⁸ 'Aw 'et za iloh, nts'en'a la Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne bughusdli, 'et whe 'ants'i dutuszas le'ust'oh.

²⁹ 'Aw t'eeonuzáhzun eh 'ilhoghun oodzi tetsun suli' de, si cha sdzi tetsun lhih. 'Ink'ez mbe la neb-

ulh dune 'onghohne lubeshi be nälts'uk le'ut'ihne 'et huwun huzúske 'ink'ez 'ants'i dusk'un le'ust'oh.

³⁰ Hoonli huwun ootást'e' de, 'et ndet la dast'oh whe tesun, 'et la whé 'ost'e'.

³¹ Yak'usda, Sizi Gri 'en neMoodihti ooBá, 'en za 'ilhiz wheni uzdílhti', 'en t'eoonínzun 'aw lhozusts'it.

³² 'Et lerwe Aretas huyulhni-un, 'en ookeyoh Damascus huwhútni, 'et humoodih-un dune, 'en setálhchulh hukwa' ninzun.

³³ 'Et hoonts'i sih ghun dadint'az k'et, 'et chalhyal cho be súhalhti. 'Ink'ez nanásahalhlukw. 'Et whe oola k'éhanasja.

12

Yak'usda dune yunalhts'et hahón'ai-un

¹ 'Alha ndi 'ududíti' khuni be yasduk-un, 'aw sba lhe'hóozoo' whe' dusnih. Ndet la neMoodihti benghun newhúkat-un 'ink'ez ba be hóodilts'ih-i, 'i ghun nohbulh yátisduk hukwa' nuszun.

² 'Ilhoghun Christ uniyalh-un, 'en t'enuszun. 'Et ndun 'oh da' whunizyat 'on 'at dit yus k'ut inle' whe 'en whulh tat-un yak'uz 'et 'ants'i khun be' dúzgooh le'uja. Ooyust'e bulh k'us ooyit, 'aw si t'eoonuzúszun, Yak'usda 'en t'eoonínzun.

³ 'Et ndun 'en t'enuszun. Ooyust'e bulh k'us ooyit, 'aw si t'eoonuzúszun, Yak'usda 'en t'eoonínzun.

Yak'usda 'unt'oh whe wheni ts'iyai-i be k'enáneni'oh

⁴ K'us hoonzoo-un neltí lé'uja, 'et 'ants'i khun be' dúzgooh hukw'un'a 'unt'oh. 'Et whuts'un ndai la khuni 'aw ye yátoolhdih ait'oh, 'et whudánts'o. 'Aw ye yátilhduk-un yutl'alhúwhus'ai 'et huwa.

5 'Et ndunt'oh-un dune, 'en bé' 'oonust'e' whe ooghu yatisduk. 'Et hoonts'i 'aw se' 'ut'en k'oh huwa whe' 'oonust'e' k'un'a howu yaoosduk ait'oh. Ndet la dast'oh whe tesun, 'et za whe 'ónust'e' whe howu yasduk.

6 'Et be' 'oonúst'e'-un k'un'a yatisduk hukwa' nuszun de, 'et hoonts'i 'aw whuzusni tisdele hukwa lhe'núszun. 'Et huwa ndai la khuni 'alha 'unt'oh-i, 'i gha za yatisduk. Ndi be' 'óotast'e' whuch'a whuz un'a 'utist'elh. Doo ka la n'awh dunene sonilh'en 'ink'ez sulhódits'o de, 'et whuz un'a za dune unli sontázin.

Satan ntsi'-un nududeh-un, 'en gha 'ust'en dzoh nuszut

7 'Et njan ndet la senghun newhúkat-un, 'et whu la ndi 'ududutázti' whuch'a 'ink'ez ncha-un na'dudutizselh 'et whuch'a, 'et whu la gha ts'e whus cho soo dulhkaih le'ust'en. Satan ntsi'-un nududeh-un, 'en gha 'ust'en dzoh nuszut. 'Et whuz un'a 'aw 'ududózti' ait'oh.

8 Tat neMoodihti oots'u tédisdli, khun la whus cho suhanaóokat.

9 'Ink'ez 'usúlhni, "Be úszoo-i 'awet 'i mba soo 'únt'oh. Be ústus-i, 'i be teinsun-i, 'i ts'iyawh lhaóoduja 'et huwa." 'Et huwa hoonúst'i' whe ndi be tesun-i, 'i gha 'et whe oonust'e'. 'Et whe la Christ ye ulhtus-i sulh 'óot'e'.

10 'Inka ndet suba teoosun, 'ink'ez sghu hud-loh, 'ink'ez hoonli sba howa whúlna', 'ink'ez ndet la dzoh nusahalhdzut, 'ink'ez hoontsi'-un sghá honinla, 'i ndi ts'iyawh 'alhgoh Christ 'en gha sba 'uhóoja de, 'et de 'oonúst'e'. 'Et whuz un'a be tesun-i, 'i be ústus nadleh, 'et huwa hoonúst'i'.

Whel'a'ne bube 'ut'en k'oh-un

11 Nja whe 'oonust'e'-un, 'et 'i be whuzusni le'ust'oh. Nohni whuz sunulht'i 'et dósni ha. 'Et nohni nohgha buba na'óodudosdzi' huba' hoont'oh. Nyoonne whél'a' nchane, 'aw hoonliyaz whe buk'elh'ih lhe'úst'oh, 'ants'i 'ust'oh 'et hoonts'i.

12 'Et 'alha ndai la whél'a'-un be whe hóodal'en-i, 'i ts'iyawh si sgha lhawhúdint'oh nohba whuzúsi. Dzoh nusuzut-un whulh súsyin, 'ink'ez huwa ít'en-un cha, 'ink'ez hooncha túne' zust'en cha, hoolhtus-un cha túne' 'ust'en, 'et ts'iyawh nohtoh huwhússla.

13 'Ongohhne Yak'usda ba 'ilhunaoosdilne, nohnih nts'en'a hukw'e'ih utiht'elh? 'Et 'aw hoonli nohts'e 'úkalhe'duzusnih. 'Et huwa eh ninta' ust'ih nahzún eh? Ndi dai la 'uts'un un'a be ne'zust'en-i, 'et ts'iyawh sba whunawhudoohlnoh!

Dahoont'oh huwa buk'entsi'

14 'Et 'awet lházduja whe whulh tat nohts'u nátisdalh. 'Aw ndai la aht'i ookwa' lhe'núszun, nohni za nohka' nuszun. 'Et huwa nohts'u dátiso ha íloh. 'Et ts'oodunne 'aw dudusneke ubonoolhyeh huba lhe'hóot'oh. K'us budusneke duzkeh 'enne ubonoolhyeh huba' hoont'oh.

15 'Ink'ez 'uk'enus be nohk'esi', nohni hukw'e'ih sk'ehtsi' 'et hoonts'i sba 'uts'un un'a lhe'hóot'oh. Nohzul 'i ba hoonúst'i' whe ookw'elha whutiselh. Be khusna-i, 'i hóonts'i kw'elhá yutiselh.

16 Nts'oh dája nahzun 'et hoonts'i hoonliyaz whe nohch'a nulhé'zust'en, nohnich'oh t'éoonúhzun. 'Et hoonts'i lhe'usja, nunúz'i'-un hukw'un'a whuts'it bulh nohúschoot lé'usja.

17 Mbe la nohts'ú whes'aihne, 'enne bugha 'et whe nohgha há' dunust'ah nahzun tílah?

18 'Et Titus khuni ulhtus-i be dásni' whe ndun neulhutsin 'en bulh nohts'ó whebis'a'. 'En cha eh nohgha há' dunit'ah? 'Awundooh! Ts'uhóoont'i' whe lhgha za whe nohtoh 'uts'ut'en? Lhk'un'a za eh uzdit'us? A!

19 'Et doo cha za nohoodutaskut, wheni nohts'u k'úzdutitnelh nahzun eh? 'Awundooh! Yak'usda nalh Christ 'en gha nja duts'útni, ook'entsi'ne ndai la hoonliyaz nohtoh 'uts'alh'en-i, 'et ndúwhulcho whe nohni za nohba' ts'it'en. 'Et whe la nus za lhé'tilhtus whe nohba ts'ut'en.

20 'Et tube whesaz whe doo cha za nohts'u nátisdalh. 'Et khun 'et dusja de, 'et si ndiz un'a tilah nahós'ah. 'Et ndet la nohts'o húkwa' nuszun, 'et 'aw whuz un'a tilah lhe'zoohne. 'Ink'ez 'et whuz un'a nohni cha sts'o hukwa' nahzun-un, 'aw whuz un'a lhe'ust'oh-un tilah nahóh'ah. Nohghu nusya de, 'et ndiz un'a tilah 'ooht'e', ts'iyawh lhedáhdulh 'ink'ez lhghe' oolhnih. 'Et khun lhulh húnulhch'oh 'ink'ez lhch'az nedahdulh. Lahoot'oh whe lhch'á nedahni'. Ts'iyawh lhghune' dahni'. Nchane na'dudulh'i 'ink'ez ts'iyantsuk hoontsi'-un nohba lht'a'whúnt'en.

21 'Inka whesaz whe doo cha za nohts'u natisdalh. K'us lhane nohtoh lubeshi 'uhínla tilah. Lhe'hóozoo' tune' hut'en. Dune ts'eke bulh ninta' hunt'en 'et whe lubeshi 'uhinla. 'Ink'ez lubeshi dutsun-i 'uhulh'en. 'Et 'awhuz tilah budzi k'oh nalhe'huyilel. 'Et whuz un'a 'et ndúhoont'oh de, 'et howa sdzi yo útinelh 'ink'ez howu ni tisdleh. 'Enne bughá Yak'usda 'et whe yo úsutilelh.

13

Paul buba ndo 'unt'oh-un, Yak'usda yutl'ahón'ai

1 'Et njan 'awet whulh tat nohts'u nátisdalh. Nane k'us tane 'enne bunalh ne'whut'en, ts'iyaitsuk nohni nohtoh, ndai la be 'uk'ehoot'aih-i, 'enne bughuni gha ts'iyaitsuk lhaóodutanelh.

2 Whutso da' njan nohdasni'-un whusdloh 'et hoonts'i nohzih susda hukw'un'a whulh nat nohts'o k'e'usges 'ink'ez nanohdúsni, mbene la lubeshi 'alh'en 'ink'ez 'onghohné tubulh nanohdúsni whe dzoh notizut-un, 'aw hukw'ut dodóya' ait'oh whe' hoont'oh.

3 Si sgha Christ yalhduk t'ewhuntáhzin, 'et huwa nohni si soo zúlhets'ai. 'Inka whuz un'a nohdásni'. 'Ink'ez 'alha 'en 'unt'oh nohts'u telhítsun, 'ink'ez nohtoh 'uk'enus úlhtus-un 'unt'oh.

4 'Et Christ 'en ye tésutsit-i whe tulalhagus k'ehúyilhti, 'et hoonts'i Yak'usda yé ulhtus-i, 'i gha khuna. 'Ink'ez wheni cha, 'et whuz un'a za ooyuzdúlt's'i hoonts'i tets'utsun. 'Et hoonts'i ndi Yak'usda yé ulhtus nohbulh 'ohoont'oh-un, 'et whe ts'ukhuna. 'Et whe Christ 'en bulh ts'ótinalh.

5 Na'ooduzúlhdzih! Ndi bé 'alha' hoont'oh-i, 'i bulh áht'oh k'us ooyit áht'oh, 'et 'i be nohnich'oh whuná'dunulhtun. Sizi Gri nohyó 'unt'oh, 'aw t'éoonuzáhzun eh? 'Aw soo cho t'éoonuzáhzun de, 'et de 'et tilah n'ún tizkatne ahli.

6 'Et hoonts'i 'aw n'ún tizkatne 'aw 'enne iloh 'uts'int'oh. Soo cho nducha t'éoonáhzun.

Nohni soo ts'ih'un un'a lhadínt'ohne tihle, 'et whuz un'a nohba tenazdudli

7 'Et hoontsi' hoontsi'-un 'utiht'elh, 'et whuch'a, Yak'usda ts'un nohba tenadusdli. 'Aw nohba nats'oodududzi hukw'un'a iloh tenadusdli. 'Et hoonts'i nohni hoonzoo k'oh ts'e 'utiht'elh, 'et whuz un'a nohba tenadusdli, 'et hoonts'i 'ants'i 'ún tizkatne hukw'un'a nohba 'uts'int'oh tilah.

8 'Et ndi khuni 'alha' 'unt'oh-i, 'aw be ts'ilhtus-i lhts'ít'ih whe oodulhyoh uzdooni' ait'oh. Be ts'ilhtus-i ts'ut'i be ts'ih'un uzdutinelh huba za' hoont'oh.

9 'Et wheni tets'utsun 'ink'ez nohni ulhtusne ahli de, wheni 'on nus ts'uhóont'i'. 'Ink'ez soo ts'ih'un un'a lhadínt'ohne tihle, 'et whuz un'a nohba tenaz-dudli.

10 'Et huwa nohch'oh 'úst'oh whe whuz un'a nohts'ó k'e'isguz. 'Et whuz un'a nohbulh 'úst'oh de, ndet whe la dune an ndo 'ust'oh 'et neMoodihti sgha óonin'ai, 'i be 'aw nohdách'e ne'doosni' ait'oh. Ndi be 'udedo 'ust'oh, 'i be 'on nus Yak'usda ba ulhtus tihle. 'I'aw be nóhundosda' ait'oh.

Nohbulh 'úhot'e'-un

11 Sulhutsinke soo 'udek'ez nohdusni. Whunólhni! Soo ts'ih'un un'a lhadulyane tihleh. Yak'usda k'enaínin'ane tihleh. 'Ilho za noheni tileh. Whudizghel-i, 'i be ndi yun k'ut dúlhts'i. 'Ink'ez Yak'usda, mbe la nek'entsi'-un 'ink'ez nedzi bé dizghel-i negha ínin'ai-un, 'en nohbulh 'óot'e'.

12 'Et lubeshi ooghu hooloh-i be nalhudahts'oos.

13 Yak'usda ooch'e'ne nezih dilhts'ine, 'enne cha ts'iyawh hadih nohuhúttni.

14 Sizi Gri neMoodihti ye unzoo-i, 'ink'ez Yak'usda ye nek'entsi'-i cha, 'ink'ez Ndóni bulh 'ilhoh ts'indli-un, 'et 'i ts'iyawh nohbulh 'úhot'e'. 'Et ndo honeh.

**Yak'usda Ooghuni
New Testament in Carrier (CA:crx:Carrier)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carrier

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carrier

crx

Canada

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carrier

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

xxxix

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6f908c0c-fba2-5da5-b9d2-a7770ec96862